

ΚΡΙΤΙΚΗ ΧΟΡΟΥ

«Marchel Duchamp»: Η παράσταση των Nova Melancholia για τα 15 χρόνια της ομάδας

Εντυπώσεις από την παράσταση με τίτλο «Marcel Duchamp», της ομάδας Nova Melancholia, που παρουσιάστηκε στο State of Concept Athens.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΤΕΚΤΟΝΙΔΟΥ | 04.04.2022

Φαντάσου κάποια γενέθλια διαφορετικά...

Κάθε φορά που φεύγω από μία παράσταση των **Nova Melancholia** διατηρώ μία αδιόρατη αίσθηση ανάτασης. Αισθάνομαι πως προκύπτει από την αναγνώριση ενός κόσμου που τον ορίζουν κανόνες φιλικόι προς τον δικό μου. Όπου οι άνθρωποι ερωτοτροπούν, (αυτο)σαρκάζονται, χορεύουν, γδύνονται, τραγουδούν μεταμφιέζονται και αφηγούνται ιστορίες, με τη λογική και τη διάθεση που διέπει κάποιο ομαδικό παιχνίδι· μία λογική μοιράσματος, σχεσιακότητας και ανταλλαγής (μεταξύ των περφόρμερ ή με το κοινό) μία διάθεση εξερεύνησης, δοκιμής και πειραματισμού. Η παράσταση «**Marcel Duchamp**» που παρουσιάζεται σε τέσσερις διαφορετικούς χώρους της Αθήνας, είναι ένα παζλ από αποσπασματικά μικροσυμβάντα.

Ένα ready-made παζλ

Σκηνικά «περιστατικά» ακολουθούν το ένα το άλλο ή συνυπάρχουν παράλληλα. Κάποια από αυτά αντλούν από τη ζωή του διάσημου εικαστικού που άλλαξε τον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε το αντικείμενο αλλά και την έννοια της τέχνης. Κάποια άλλα από την ιστορία της ομάδας. Λόγια του Duchamp που αποκαλύπτουν στρατηγικές, ιδέες και ίχνη από τις πρακτικές του, «μεταφέρονται» μέσα από συνεντεύξεις, δηλώσεις αλλά και καλλιτεχνικές μεθοδολογίες, όπως την οικειοποίηση διάσημων έργων τέχνης, τις οδηγίες για τη συγγραφή ντανταϊστικών ποιημάτων, ή τις περιστρεφόμενες σπείρες που συναντάμε στα πειραματικά του φιλμ.

Παρεμβάλλονται ανάμεσά τους αποσπάσματα από τα προηγούμενα έργα της ομάδας. Όσα επαναυλοποιούνται ζωντανά τα αναγνωρίζουν μόνο εκείνοι που έχουν ήδη δει τις παλιότερες τους παραστάσεις. Στη μέση περίπου του έργου, δύο προτζέκτορες προβάλλουν αποσπάσματα των παλιότερων τους έργων, με υπότιτλο το όνομα της κάθε περφόρμανς καθώς και τη χρονολογία

παρουσίασης. Διαβάζουμε: «Εκτοπλάσματα 2013», «Ωδές στον πρίγκιπα 2014», «Ο νεκρός 2016», «Θερμά θαλάσσια λουτρά 2017», «Φαντάσου ένα τοπίο ηρωικό 2019»...

Οι σκηνές αυτές, ως άλλα ready-made, παρατίθενται για να συνθέσουν το κολλάζ που αποτελεί το καινούριο έργο. Οφείλουμε την επινόηση, ή έστω την κατοχύρωσή του readymade, την οικειοποίηση δηλαδή ενός «έτοιμου υλικού» και την επαναπλαισίωσή του ως έργο τέχνης, στον Duchamp. Επιλέγοντας να βάλουν σε εισαγωγικά το όνομα του καλλιτέχνη για τον τίτλο, το οικειοποιούνται ως ένα άλλο, «έτοιμο υλικό» λογοθετικό και με πληθυντικά σημαινόμενα».

Τα εισαγωγικά, άλλωστε, προσθέτουν σε μία λέξη ή μία φράση κάποια «περιστασιακή σημασία». Διαβάζουμε στο επίσημο ιστολόγιο της ομάδας: «Ο “Marcel Duchamp” μπορεί να είναι μόνο η αφορμή, το περιτύλιγμα ενός περιεχομένου. Και το περιεχόμενο είναι η ίδια η Nona Melancholia που προσπαθεί να ορίσει -μέσα στα χρόνια- μια γενεαλογία ανθρώπων,

καλλιτεχνών, μεθόδων, τρόπων εργασίας... μια συγκεκριμένη ευαισθησία ως προς τα πράγματα».

Έτσι, ο Duchamp, και συνεκδοχικά οι στρατηγικές, οι τεχνικές, οι πρακτικές του, λειτουργεί σανμεγεθυντικός φακός που φέρνει εγγύτερα το έργο σε εκείνους που το κοινωνούν, στους θεατές του. Ακόμη, δανείζει στους **Βασίλη Νούλα** και **Κώστα Τζημούλη** που έχουν τη «σύλληψη και την οργάνωση της παράστασης» τη φόρμα του έργου τους.

Κουτί σε μία βαλίτσα

Όπως «αποκαλύπτουν» δια ζώσης (αλλά και σε μία δημοσιευμένη τους συνέντευξη), χρησιμοποιούν ως «περιτύλιγμα» της περφόρμανς, ένα συγκεκριμένο έργο του Duchamp, το «[Boîte-en-valise](#)». Το «κουτί σε μία βαλίτσα», που έφτιαξε ο καλλιτέχνης το 1941, αποτελεί ένα κουτί-φορητό-μουσείο που εμπεριέχει μία συλλογή από έργα του σε μινιατούρες. Κάθε ένα από αυτά, καθώς αλλάζει το μέγεθός του και αθροίζεται μαζί με άλλα, χάνει την «αυτονομία» του και μετατρέπεται συσσωρευτικά ως

υλικό για ένα καινούριο. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και στα «αυτούσια κομμάτια» των προηγούμενων έργων της ομάδας Nona Melancholia, όπως αθροίζονται σε ένα «δειγματολόγιο»για να συνυφάνουν τον δραματουργικό ιστό του «*Marchel Duchamp*».

Το στίγμα αυτής της σύνθεσης μέσω της δειγματοληψίας δίνεται ήδη από την αρχή, όταν μπροστά από τα τρία σχεδόν γυμνά σώματα που στέκονται ακίνητα και γυρισμένα με την πλάτη προς τους θεατές, ένα κορίτσι σέρνει μία σημαία στην οποία διαβάζουμε «πένθος και μελαγχολία». Αναρωτιέμαι από ποιο έργο τους να είναι άραγε ο ερωτικός διάλογος της απόρριψης που ακούμε παράλληλα, ενώ ταυτόχρονα ομολογώ ότι ίσως μια τέτοια αποκάλυψη να μην έχει και τόσο καθοριστική σημασία.

Όπως και ο Duchamp, έτσι και οι Νούλας και Τζημούλης προκρίνουν την καλλιτεχνική «χειρονομία» στη θέση της άρτιας τεχνικής. Παράδειγμα αποτελεί η επιλογή να διατηρήσουν οι πέντε περφόρμερ που επάξια ανταποκρίνονται στο απαιτητικό αυτό έργο (**Χριστίνα Καραγιάννη, Σταύρος Καραμπάτσος,**

Μάριο Μπανούσι, Νίκος Ντάσης, Δέσποινα Χατζηπαυλίδου) τις ποιότητες ενός «καθημερινού σώματος».

Αυτό συμβαίνει ακόμη και στην περίπτωση της Χριστίνας Καραγιάννη στην κίνηση της οποίας αναγνωρίζουμε εμφανώς τις ιδιότητες και το λεξιλόγιο μίας χορεύτριας. Καθοριστική για την εμπειρία της θέασης υπήρξε η συνθήκη παρουσίασης του έργου σε έναν χώρο τέχνης, φωτισμένο παντού, με τις αποκαλυπτικές του τζαμαρίες να μας «εκθέτουν» όλους, κυρίως τους περφόρμερ και το σύμπαν της παράστασης και λιγότερο εμάς τους θεατές, στον «εξωτερικό κόσμο».

Εν κατακλείδι

Και αντιλαμβάνομαι, μέχρι να μου επιτεθεί ξανά με φόρα μία πραγματικότητα παραγμένη και ολοένα περισσότερο επιθετική και εξαγριωμένη, όπως τα πρόσφατα πλήθη που επιθυμούν να επαναφέρουν τιμωρίες δημόσιου

παραδειγματισμού, ότι αποτελεί προνόμιο και τύχη να ανθίζουν μέσα στον ιστό της πολύβουης πόλης, τέτοια μικρά καλλιτεχνικά συστήματα.

«Συστήματα» που συγκροτούνται σε κανόνες που παραμένουν εναλλακτικοί ακόμη και αν δεν συνιστούν πια ριζοσπαστική πρωτοπορία, και που μπορούν ακόμη να υπονομεύουν, παρόλο που συνδέονται με καλλιτεχνικές γενεαλογίες που γιορτάζουν περίπου έναν αιώνα ζωής· ή ίσως ακριβώς για αυτό. Αισθάνομαι λοιπόν για λίγο μια αισιοδοξία και αυτή η νέα μελαγχολία (που είναι ήδη δεκαπέντε χρονών) αντισταθμίζει για λίγο την κυριολεκτική.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Σύλληψη-οργάνωση: **Βασίλης Νούλας & Κώστας Τζημούλης**

Σκηνοθεσία: **Βασίλης Νούλας**

Σκηνικά-Κοστούμια: **Κώστας Τζημούλης**

Βοηθός σκηνοθέτη: **Ελισάβετ Ξανθοπούλου**

Διάρκεια: 90 λεπτά

Περφόρμερς: **Χριστίνα Καραγιάννη, Σταύρος Καραμπάτσος, Μάριο Μπανούσι, Νίκος Ντάσης, Δέσποινα Χατζηπαυλίδου**

Επόμενες παραστάσεις

[ΤΟ ΟΧΤΩ](#)

Πολυτεχνείου 8, ΤΚ. 10433

8-9-10-11-12 Απριλίου 2022

[TAVROS](#)

Αναξαγόρα 33, ΤΚ. 17778

18-19-20-21-22 Μαΐου 2022

[ENTERPRISE PROJECTS](#)

Χαλκηδόνος 58, ΤΚ. 11527

3-4-5-6-7 Ιουνίου 2022